

O nekaterih problemih preskrbe v Zagrebu

V zadnjih 12 letih se je prebivalstvo Zagreba pomnožilo za 100 odstotkov. Hkrati so naraščale tudi potrebe prebivalstva, ki jih je ljudski odbor moral z organiziranjem preskrbe zadovoljevati. Prav na tem sektorju so podedovali precej majhne obrate in prostore, ki v večini primerov niso bili primerni za poslovanje trgovinskih podjetij. To se posebno nanaša na prodajalne vrtnin, sadja, mleka in kruha. Mestne tržnice so oskrbovali s temi proizvodi večinoma drobni proizvajalci in branjevalci. Zato je bila prva skrb ljudskega odbora boljša preskrba mesta z živili. Za preskrbo z mlekom so zgradili centralno mestno mlekarno z zmogljivostjo 200 tisoč litrov mleka na dan. Da bi bilo mesto enakomerno oskrbovano z mlekom, so uredili in zgradili odkupovalna središča v bližini Zagreba, toda razdeljevalna organizacija še vedno ni zadovoljiva. Za cenejši prevoz mleka je potrebna oprema, ki jo v znatnem delu kupujemo iz uvoza.

Nastop zadrug in poslovnih zvez na tržišču

Da bi zagotovili enakomernjšo preskrbo mesta s sadjem in vrtninami, so ustanovili dve podjetji — »Žitnjak« in »Voćarska«. Toda ti dve podjetji lahko zadovoljita le 10 odstotkov potreb. Druge količine dobavljajo na tržišče trgovinska podjetja, v najnovijem času pa so se na tržišču pojavile tudi zadržne poslovne zveze. Njihova oprema pa je slaba, tako da imajo še vedno velike izgube zaradi okvar blaga, kar vpliva na višino cen. Na visoke cene vpliva tudi preveliko število posrednikov, skozi katerih roke gre blago od potrošnika do proizvajalca. Ljudski odbor je bil mnenja, da je mogoče to vprašanje rešiti le z zgraditvijo tržnice na debelo in hladilnice kakor tudi z nakupom vozil za prevoz lahko pokvarljivih proizvodov.

Vzporedno s tem so bili storjeni ukrepi, ki še bolj stimulirajo proizvajalce, da ob potrošnih centrih, to je v neposredni bližini mest, pridelujejo čim večje količine blaga tako, da prihaja na trg brez posrednikov. Pozornost so posvetili tudi zadrugam, ki morajo biti organizatorji proizvodnje. V ta namen so jim zagotovili semena in gnojila, ki so potrebna za pridelovanje, kakor tudi prodajo proizvodov. Za posredovanje na tržišču je mogoče danes zagotoviti potrebne zaloge blaga, ker omogoča hladilnica njihovo vskladiščenje.

Pridelovanje vrtnin v toplih gredah

Tudi za povečanje pridelovanja za neposredne potrebe mesta so bili storjeni ukrepi. Poskusi s pridelovanjem vrtnin v toplih gredah v Stubiških Toplicah so uspeli. Prav tako je bil rešen problem blaga, ki ni sposoben za trg. Njegova predelava je omogočena v prostorih ob hladilnici in tržnici na debelo. Osnovni pro-

blemi preskrbe so bili torej večinoma zjeti, vprašanje razdeljevanja pa ostaja v Zagrebu še naprej odprto. Prevoz blaga iz hladilnice je kritičen, ker terja to blago popolnoma drugačen prevoz in manipulacijo. Kupili so nekaj vozil s hladilnimi napravami, naprave in oprema prodajal pa so na tako nizki stopnji, da ne morejo sprejeti in shraniti blaga. Sredstva, ki se realizirajo v trgovini, ne zadošujejo za nakup sodobnejše opreme in kolikor ne bodo poiskali drugih sredstev za finansiranje, se bo omrežje, ki posluje z živili, moderniziralo zelo počasi.

Akcije stanovanjskih zadrug

Glede drugih uslužnostnih obratov, kakršni so obrati za pranje perila, varovanje otrok zaposlenih staršev, hišne usluge in družbeno prehrano, so bili v Zagrebu napravljeni šele začetni koraki. Zdi se, da bodo stanovanjske skupnosti nudile večje možnosti za rešitev teh vprašanj z angažiranjem sredstev, ki jih bodo zbrale od državljanov. Te možnosti pa v nobenem primeru ne oproščajo mestnega ljudskega odbora in njegovih organov, da ne bi

skrbeli za ta vprašanja. Nasprotno le ob pomoči zainteresiranih državljanov bodo lahko sredstva, ki jih daje skupnost za posamezne službe, najučinkoviteje uporabljena. Za socialno skrbstvo za otroke gre na primer na stotine milijonov dinarjev, preskrbljenih pa je le 3 odstotke otrok, ki jim je ta pomoč potrebna. Gotovo je, da bi bila ta sredstva ob pomoči in iniciativi državljanov mnogo bolj učinkovito uporabljena. To potrjuje stanovanjska skupnost naselja »Rade Končar« na Trešnjevki in nekatere druge. Na tej liniji delajo tudi nekatera obrtna podjetja. To pa pomeni, da so iznašli način, po katerem bi bilo mogoče tudi za druge podobne službe najti najprimernejše oblike sodelovanja, da bi določena sredstva najkoristneje uporabili. Po tej poti je treba iti toliko bolj, ker bo tako mestu ostala skrb za reševanje drugih komunalnih problemov, kakor so šole, bolnišnice in preskrba državljanov.

Iniciativo, ki so jo pokazale stanovanjske skupnosti, bi bilo vsekakor potrebno podpreti tudi z materialnimi sredstvi. Zato bi bilo že v družbenem planu za l. 1958 potrebno določiti sredstva, da se mnoge koristne zamisli uresničijo. Brez take pomoči — ki bi jo vsaj v začetku nudili stanovanjskim skupnostim — ni mogoče pričakovati niti večjih uspehov. Če se jim pomaga — v začetku vsaj na temelju kreditov — jih bomo opogumili za druge koristne akcije, ki so v interesu državljanov. Zato je treba pomagati stanovanjskim skupnostim in okrepiti njihovo organizacijo.

J. Draušnik

TRGOVINA NA DROBNO V GLAVNIH MESTIH REPUBLIK

Promet v milijonih dinarjev

	Podjetja in obrati	Prodajalne	Zaposleno osebe	skupaj	z živili	z neživili
Beograd	458	2.037	9.311	60.575	19.460	41.115
Zagreb	456	1.498	6.941	44.593	13.635	30.958
Ljubljana	195	722	2.978	25.762	5.928	19.834
Sarajevo	207	595	2.472	14.612	4.465	10.147
Skoplje	171	575	2.082	12.379	4.658	7.721
Titograd	30	75	406	2.966	815	2.151

Stanje ob koncu l. 1956. Vir: »Statistični letopis FLRJ 1957«

UPORABLJANJE SKLADA ZA KADRE V ČAČANSKEM OKRAJU

V skladu za kadre čačanskega okraja bi po letošnjem družbenem planu moralo biti 30 milijonov dinarjev. Plan pa se ne realizira enakomerno; do konca avgusta je bilo realiziranih le 13 milijonov. Da plan ni bil izpolnjen, so povzročili lastniki obrtnih in drugih zasebnih delavnic, ki sploh ne izpolnjujejo svojih obveznosti do sklada. Niti ena občina, razen Čačka, ni niti formalno regulirala materialnega deleža obrtnikov pri načrtnem izobraževanju kadrov. Občinski ljudski odbor v Čačku je sprejel individualne odločbe, po katerih morajo obrtniki, kolikor nimajo vajencev, vplačevati v sklad določene vsote denarja. Toda doslej ni bilo še nič vplačanega, čeprav je izogibanje učenju vajencev očitno. Število vajencev ni v sorazmerju s številom kvalificiranih delavcev, čeprav čaka pred birojem za posredovanje dela na desetine dečkov in deklic, da bi bili vključeni v gospodarstvo. Ta pojav je toliko bolj ak-

tualen, ker ima v gospodarstvu čačanskega okraja le 40 odstotkov delavcev kvalifikacije, ki ustrezajo njihovim sedanjim delovnim mestom.

Sveti za šolstvo in za delo ter za delovne odnose okrajnega ljudskega odbora so mnenja, da je v tem okraju, kjer dobiva gospodarstvo čedalje bolj industrijski značaj, industrijska šola najprimernejša oblika šolanja in praktičnega učenja naraščaja, razen drugega tudi zato, ker učenje pri zasebnih obrtnikih ne ustreza niti po kakovosti. Dogaja se, da mladi delavci, ki jih obrtniki po končanem šolanju in obrti nočejo obdržati, začasnó ostanejo brez dela ali pa so prisiljeni, da spreminijo stroko.

Zato bodo v Čačku ustanovili industrijsko šolo za vajence, za zgraditev šolskega poslopja pa bodo porabili sredstva iz sklada za kadre.

M. Koraksić